

ساختار کتاب

کتاب شب امتحان **جامعه‌شناسی (۳) دوازدهم** از ۴ قسمت اصلی تشکیل شده است که به صورت زیر است:

(۱) آزمون‌های نوبت اول: آزمون‌های شماره ۱ تا ۴ این کتاب مربوط به مباحث نوبت اول است که خودش به دو قسمت تقسیم می‌شود:

(الف) آزمون‌های طبقه‌بندی‌شده: آزمون‌های شماره ۱ و ۲ را درس به درس طبقه‌بندی کرده‌ایم. بنابراین شما به راحتی می‌توانید پس از خواندن هر درس از درس‌نامه تعدادی سؤال را بررسی کنید. حواستان باشد این آزمون‌ها، ۲۰ نمره‌ای و مثل یک آزمون کامل هستند. در کنار سؤال‌های این آزمون‌ها نکات مشاوره‌ای نوشته‌ایم. این نکات به شما در درس خواندن قبل از امتحان و پاسخگویی به آزمون در زمان امتحان کمک می‌کند.

(ب) آزمون‌های طبقه‌بندی‌نشده: آزمون‌های شماره ۳ و ۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم تا دو آزمون نوبت اول مشابه آزمون‌های ۹۸، ۹۹ و ۱۴۰۰ هستند. این قسمت هم، خودش به ۲ بخش تقسیم می‌شود:

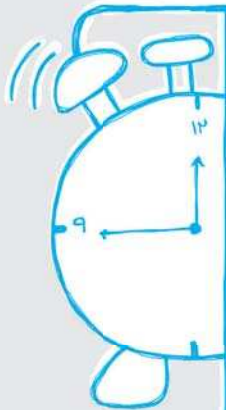
(الف) آزمون‌های طبقه‌بندی‌شده: آزمون‌های شماره ۵ تا ۸ آزمون‌های نهایی خرداد، شهریور، دی ۹۸ و دی ۹۹ هستند که طبقه‌بندی کرده‌ایم. با این کار باز هم می‌توانید پس از خواندن هر درس تعدادی سؤال مرتبط را پاسخ دهید. هر کدام از این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره دارند. در واقع در این بخش، شما ۴ آزمون کامل را می‌بینید. این آزمون‌ها هم نکات مشاوره‌ای دارند.

(ب) آزمون‌های طبقه‌بندی‌نشده: آزمون‌های شماره ۹ تا ۱۲ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم؛ پس، در این بخش با ۴ آزمون نوبت دوم، مشابه آزمون پایان سال مواجه خواهید شد. این آزمون‌ها به ترتیب امتحان‌های نهایی خرداد و شهریور ۱۴۰۰، خرداد و شهریور ۹۹ است.

(۳) پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها: در پاسخ تشریحی آزمون‌ها تمام آن‌چه را که شما باید در امتحان بنویسید تا نمره کامل کسب کنید، برایتان نوشته‌ایم.

(۴) درس‌نامه کامل شب امتحانی: در این قسمت تمام آن‌چه را که شما برای گرفتن نمره عالی در امتحان جامعه‌شناسی (۳) نیاز دارید، تنها در ۱۱ صفحه آورده‌ایم، بخوانید و لذتش را ببرید!

یک راهکار: موقع امتحان‌های نوبت اول می‌توانید از سؤال‌های درس‌های ۱ تا ۵ آزمون‌های ۵ تا ۸ هم استفاده کنید.

بازم‌بندی درس جامعه‌شناسی ۳

درس و شهریورماه	نوبت دوم	نوبت اول	درس
۱/۵ نمره	۵ نمره	۴ نمره	اول
۱/۵ نمره		۴ نمره	دوم
۱/۵ نمره		۴ نمره	سوم
۱/۵ نمره		۴ نمره	چهارم
۱/۵ نمره		۴ نمره	پنجم
۲/۵ نمره	۳ نمره	-	ششم
۲/۵ نمره	۳ نمره	-	هفتم
۲/۵ نمره	۳ نمره	-	هشتم
۲/۵ نمره	۳ نمره	-	نهم
۲/۵ نمره	۳ نمره	-	دهم
۲۰ نمره	۲۰ نمره	۲۰ نمره	جمع

فهرست

صفحه	صفحه	نوبت	آزمون	پاسخ‌نامه
۲۸	۳	اول	(طبقه‌بندی‌شده)	آزمون شماره ۱
۲۸	۵	اول	(طبقه‌بندی‌شده)	آزمون شماره ۲
۲۹	۷	اول	(طبقه‌بندی‌نشده)	آزمون شماره ۳
۳۰	۹	اول	(طبقه‌بندی‌نشده)	آزمون شماره ۴
۳۱	۱۱	دوم	(طبقه‌بندی‌شده) ۹۸ نهایی خرداد	آزمون شماره ۵ نهایی خرداد ۹۸
۳۱	۱۳	دوم	(طبقه‌بندی‌شده) ۹۸ نهایی شهریور	آزمون شماره ۶ نهایی شهریور ۹۸
۳۲	۱۵	دوم	(طبقه‌بندی‌شده) ۹۸ نهایی دی	آزمون شماره ۷ نهایی دی ۹۸
۳۲	۱۷	دوم	(طبقه‌بندی‌شده) ۹۹ نهایی دی	آزمون شماره ۸ نهایی دی ۹۹
۳۳	۲۰	دوم	(طبقه‌بندی‌نشده) ۱۴۰۰ نهایی خرداد	آزمون شماره ۹ نهایی خرداد ۱۴۰۰
۳۳	۲۲	دوم	(طبقه‌بندی‌نشده) ۱۴۰۰ نهایی شهریور	آزمون شماره ۱۰ نهایی شهریور ۱۴۰۰
۳۴	۲۴	دوم	(طبقه‌بندی‌نشده) ۹۹ نهایی خرداد	آزمون شماره ۱۱ نهایی خرداد ۹۹
۳۴	۲۶	دوم	(طبقه‌بندی‌نشده) ۹۹ نهایی شهریور	آزمون شماره ۱۲ نهایی شهریور ۹۹

شماره	kheilisabz.com	زمان آزمون: ۸۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	جامعه‌شناسی (۳)								
نمره	آزمون شماره ۱			ردیف								
درس اول												
۰/۵	<p>۱ صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) دانش عمومی، حاصل از زندگی است و انسان‌ها آن را در طول زندگی خود به دست می‌آورند. ب) دانش علمی گسترده‌ترین بخش از ذخیره دانشی ما را تشکیل می‌دهد.</p>			۱								
۰/۵	<p>۲ عبارات زیر را کامل کنید. الف) دانش علمی حاصل تأمل، خردورزی و کاوش‌های عقلی نسبت به است. ب) هرگاه در جامعه، مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه لازم برای پیدایش نسبت به آن فراهم می‌شود.</p>			۲								
۱	<p>۳ مفاهیم را به تعریف مناسب وصل کنید. (ترکیبی)</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: right;">الف) یادگیری آن از بدو تولد آغاز می‌شود.</td> <td style="width: 50%; text-align: left;">☐</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">ب) هویت جهان متجدد</td> <td style="text-align: left;">☐</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">پ) با تلاش برای حل مسائل شکل می‌گیرد.</td> <td style="text-align: left;">☐</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">ت) دانش‌های فراتجربی</td> <td style="text-align: left;">☐</td> </tr> </table> <p>○ (۱) دانش علمی ○ (۲) عقلانی و وحیانی ○ (۳) دانش عمومی ○ (۴) دنیوی ○ (۵) معنوی ○ (۶) ابزاری</p>			الف) یادگیری آن از بدو تولد آغاز می‌شود.	☐	ب) هویت جهان متجدد	☐	پ) با تلاش برای حل مسائل شکل می‌گیرد.	☐	ت) دانش‌های فراتجربی	☐	۳
الف) یادگیری آن از بدو تولد آغاز می‌شود.	☐											
ب) هویت جهان متجدد	☐											
پ) با تلاش برای حل مسائل شکل می‌گیرد.	☐											
ت) دانش‌های فراتجربی	☐											
۰/۵	<p>۴ گزینه درست را انتخاب کنید. رسوخ تلقی جهان متجدد از علم در جوامع دیگر، چه پیامدی دارد؟ ۱) ارتباط دوسویه و رو به رشد دانش عمومی و دانش علمی تحکیم می‌شود. ۲) ذخیره دانشی جوامع غنی و قوی می‌گردد و تعارضات آن حل می‌شود. ۳) دانش علمی از رشد و رونق لازم باز می‌ماند و دغدغه و توان لازم برای مسائل دانش عمومی را از دست می‌دهد. ۴) روش‌های فراتجربی یعنی عقلانی و وحیانی معتبر می‌گردد و پذیرفته می‌شود.</p> <p>دانش‌آموز عزیز به نوع علم در هر جهان اجتماعی که پیامد هویت آن جهان است، دقت کن.</p>			۴								
۰/۵	<p>۵ به پرسش زیر پاسخ کوتاه دهید. حل تعارضات بین دانش علمی و دانش عمومی چگونه امکان‌پذیر است؟</p>			۵								
۱	<p>۶ به سؤال زیر پاسخ کامل دهید. پیامدهای دارا بودن دانش علمی را بنویسید.</p>			۶								
درس دوم												
۰/۵	<p>۷ صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) قدرت پیش‌بینی علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از پیچیدگی کم‌تری برخوردار است. ب) موضوع فلسفه و علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوت دارند.</p>			۷								
۰/۵	<p>۸ عبارات زیر را کامل کنید. الف) قدرت پیش‌بینی علوم اجتماعی به دلیل کنش‌های انسان، پیچیدگی بیشتری دارد. ب) در جامعه‌شناسی براساس دوری و نزدیکی به رویکردهای مختلفی شکل گرفت.</p>			۸								
۰/۵	<p>۹ هر عبارت به کدام مفهوم مربوط است؟ الف) از فعالیت‌های غیرارادی انسان‌ها بحث نمی‌کند. ب) به علوم انسانی به دلیل این‌که به فهم معانی کنش‌های انسان‌ها می‌پردازد، می‌گویند. پ) ساختار اجتماعی را بررسی و مطالعه می‌کند.</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;">(۱) علوم اجتماعی – علوم انتقادی – جامعه‌شناسی خرد</td> <td style="width: 50%;">(۲) علوم انسانی – علوم اجتماعی – جامعه‌شناسی کلان</td> </tr> <tr> <td>(۳) علوم اجتماعی – علوم تفهیمی – جامعه‌شناسی خرد</td> <td>(۴) علوم انسانی – علوم تفهیمی – جامعه‌شناسی کلان</td> </tr> </table>			(۱) علوم اجتماعی – علوم انتقادی – جامعه‌شناسی خرد	(۲) علوم انسانی – علوم اجتماعی – جامعه‌شناسی کلان	(۳) علوم اجتماعی – علوم تفهیمی – جامعه‌شناسی خرد	(۴) علوم انسانی – علوم تفهیمی – جامعه‌شناسی کلان	۹				
(۱) علوم اجتماعی – علوم انتقادی – جامعه‌شناسی خرد	(۲) علوم انسانی – علوم اجتماعی – جامعه‌شناسی کلان											
(۳) علوم اجتماعی – علوم تفهیمی – جامعه‌شناسی خرد	(۴) علوم انسانی – علوم تفهیمی – جامعه‌شناسی کلان											
۰/۵	<p>۱۰ به پرسش زیر پاسخ کوتاه دهید. موضوع مورد مطالعه علوم اجتماعی چیست؟</p>			۱۰								
۱	<p>۱۱ به سؤال زیر پاسخ کامل دهید. علت اهمیت بیشتر علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی چیست؟</p>			۱۱								

ردیف	آزمون شماره ۱	نوبت اول پایه دوازدهم	نمره
<p>جامعه‌شناسی (۳) رشته: ادبیات و علوم انسانی زمان آزمون: ۸۰ دقیقه kheilisabz.com</p>			
درس سوم			
۱۲	صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) پیامد نظم اجتماعی، توقعات و انتظارات معین از دیگران است. ب) بنا به تلقی جامعه‌شناسان تبیینی، جامعه‌شناسی باید شناخت و کنترل جامعه و برقراری نظم اجتماعی را ممکن سازد.	۰/۵	
۱۳	عبارات زیر را کامل کنید. الف) این که بخش‌های مختلف نظام اجتماعی بر یکدیگر اثر می‌گذارند و تأثیر می‌پذیرند، به نظام اجتماعی اشاره دارد. ب) تقلیل‌دادن انسان‌ها به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی، پیامد است.	۰/۵	
۱۴	کدام گزینه عبارت زیر را کامل می‌کند؟ پیامد تصور کردن جامعه همچون طبیعت این است که ۱) واقعیتی بیرونی است که با قوانینی به استحکام قوانین طبیعت اداره می‌شود. ۲) می‌توان با استفاده از دانش‌های ابزاری تغییرات بنیادین در جامعه به وجود آورد. ۳) باعث شکوفایی ذهن و خلاقیت انسان‌ها می‌شود و بر جامعه مسلط می‌گردند. ۴) جامعه محصول و مخلوق کنش‌های انسان است و بود و نبود آن به ما وابسته است.	۰/۵	توجه به پدیده بیرونی، پدیده بیرونی یا واقعیتی بیرونی یعنی، مستقل بودن آن پدیده از آگاهی و اراده انسان است.
۱۵	به پرسش زیر پاسخ کوتاه دهید. چگونه نظام اجتماعی می‌تواند خود را در بلندمدت حفظ کند؟	۰/۵	
۱۶	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) علت تهی کردن منابع غیرقابل تجدید و رشد جمعیت از سوی نظام اجتماعی چیست؟ ب) انسان در دیدگاه جامعه‌شناسان تبیینی چه نوع موجودی است؟	۲	
درس چهارم			
۱۷	صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) نظام اداری یک پدیده کلان اجتماعی است و الزاماتی دارد که وابسته به اراده فرد است. ب) کنش انسان را نمی‌توان تنها با روش تجربی تحلیل نمود، زیرا روش تجربی توان فهم معانی کنش انسان‌ها را ندارد.	۰/۵	
۱۸	عبارات زیر را کامل کنید. الف) نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد، از نظر وبر نامیده می‌شود. ب) پیامد انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی و مذهبی، است.	۰/۵	
۱۹	به پرسش زیر پاسخ کوتاه دهید. علت عدم تحلیل کنش انسان از سوی اثبات‌گرایان چیست؟	۰/۵	
۲۰	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) پیامد تأکید افراطی بر نظم اجتماعی چیست؟ ب) اخلاق‌گزیزی نشانه چیست؟ (با مثال)	۲/۵	
درس پنجم			
۲۱	صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) تأکید بر تفاوت و تنوع معانی پدیده‌های اجتماعی، به معنای نادیده‌گرفتن اشتراکات در جوامع انسانی است. ب) خالق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی، موجب پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود.	۰/۵	
۲۲	عبارات زیر را کامل کنید. الف) ماکس وبر، را مقدمه و پیش‌نیازی برای روش علمی می‌دانست. ب) روشی که پژوهشگران در آن برای مدتی با قومی که قصد تحقیق درباره آن‌ها را دارد، زندگی می‌کند نام دارد.	۰/۵	
۲۳	به پرسش‌های زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) برای پی‌بردن به «هدف کنش» و فهمیدن «دلالت‌های کنش» چه باید کرد؟ ب) چرا خرده‌فرهنگ‌های (مراسم عروسی) متفاوت‌اند؟	۱	
۲۴	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) علت تلقی‌های متفاوت از ظاهر زیبا در جوامع چیست؟ ب) علت استفاده از روش قوم‌نگاری و مطالعه موردی چیست؟	۲	
۲۰	جمع نمرات	موفق باشید	

شماره	kheilisabz.com	زمان آزمون: ۸۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	جامعه‌شناسی (۳)										
نمره	نوبت دوم پایه دوازدهم - نهایی خرداد ۱۴۰۰			آزمون شماره ۹										
۱	<p>عبارت‌های صحیح و غلط را مشخص کنید.</p> <p>(الف) ما اغلب از آگاهی و دانشی که درباره کنش‌های خود داریم و اهمیت و نقشی که این آگاهی در زندگی ما دارد، غافلیم.</p> <p>(ب) در جامعه‌شناسی تبیینی، برخی جوامع از برخی دیگر، پیچیده‌ترند و در رفع نیازهای خود توانا ترند و به همین دلیل پیشرفته‌ترند.</p> <p>(پ) حس و تجربه از ابزارهای مهم شناخت علمی هستند و روش تجربی، توان فهم و تحلیل معانی کنش انسان‌ها را نیز دارد.</p> <p>(ت) بررسی و مطالعه پدیده‌های انسانی و اجتماعی، بدون توجه به عمق آن‌ها به نتیجه‌گیری‌های غلط و اشتباه منجر می‌شود.</p>			۱										
۲/۵	<p>جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>(الف) اگر قدرت مطابق قانون و حکم الهی باشد و تبعیت از آن نیز با رضایت و میل همراه باشد، قدرت هم دارد و هم اجتماعی.</p> <p>(ب) جامعه‌شناسان می‌گویند علت نابرابری‌های اجتماعی، این است که مزایای اجتماعی، یعنی و دانش به صورت نابرابر میان افراد توزیع شده‌اند.</p> <p>(پ) پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه، به معنای سیاست است و مربوط به دوره می‌باشد.</p> <p>(ت) قرآن کریم، قوانین حاکم بر تداوم و تغییر جوامع و امت‌های مختلف را می‌نامد.</p> <p>(ث) در ایران همواره نقش مهمی در تعیین نوع رابطه مردم با قدرت‌های داخلی و خارجی داشته است.</p>			۲										
۳	<p>پاسخ صحیح را مشخص کنید.</p> <p>(الف) گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی است که درباره آن کم‌تر می‌اندیشیم و بیشتر استفاده می‌کنیم.</p> <p>(۱) دانش علمی (۲) ذخیره آگاهی (۳) دانش عمومی (۴) علم تجربی</p> <p>(ب) ملاک‌های دسته‌بندی نظام‌های سیاسی از دیدگاه فارابی کدام‌اند؟</p> <p>(۱) تبعیت با کراهت - تبعیت با رضایت (۲) دین‌مداری - دنیامداری</p> <p>(۳) فضیلت - عدالت (۴) تعداد افراد تأثیرگذار و تصمیم‌گیرنده - روش تصمیم‌گیری</p> <p>(پ) در کدام رویکرد نابرابری اجتماعی، عدالت اقتصادی را مهم می‌دانند و معتقدند که با توزیع برابر ثروت و حذف مالکیت خصوصی، عدالت برقرار خواهد شد؟</p> <p>(۱) مدل عدالت اجتماعی (۲) مدل لیبرالی (۳) طرفداران قشربندی اجتماعی (۴) مخالفین قشربندی اجتماعی</p> <p>(ت) اندیشمندان اجتماعی معتقدند که، محصول دوران پسامدرن است و هویت‌ها موضوعی برای نزاع و درگیری می‌شوند.</p> <p>(۱) سیاست هویت (۲) یکسان‌سازی (۳) تعارف هویت‌ها (۴) همسان‌سازی</p> <p>(ث) در کدام‌یک از انواع عقل در معنای عام، معنای برخاستن یک فرد در جمع فهمیده می‌شود؟</p> <p>(۱) عقل ابزاری (۲) عقل انتقادی (۳) عقل تفسیری (۴) عقل تجربی</p> <p>(ج) جامعه اسلامی با استفاده از کدام شاخه علوم اجتماعی، رفتارها و هنجارهای اجتماعی را ارزیابی و نقد می‌کند و درباره آن‌ها داوری می‌کند؟</p> <p>(۱) علم تاریخ (۲) علم فقه (۳) علم جامعه‌شناسی (۴) علم فلسفه</p>			۳										
۳/۵	<p>به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>(الف) یک مورد از ویژگی‌های علوم انسانی و اجتماعی بومی (اسلامی و ایرانی) را بنویسید.</p> <p>(ب) جامعه‌شناسان برای شناختن نظم چه می‌کنند؟</p> <p>(پ) برای فهم کنش انسان‌ها باید به سراغ کدام روش‌ها رفت؟</p> <p>(ت) در رویکرد عادلانه، دولت چگونه تلاش می‌کند نابرابری‌های اجتماعی را کاهش دهد؟ (ذکر یک مورد)</p> <p>(ث) الگوی تعارف در مقابل کدام الگو قرار دارد؟</p> <p>(ج) کدام علوم از نافع‌ترین علوم شمرده می‌شوند؟ (یک مورد)</p> <p>(چ) مردم در جامعه اسلامی چگونه می‌توانند در تحقق بخشیدن به نظام مطلوب در عصر غیبت مشارکت کنند؟</p>			۴										
۱	<p>جدول زیر را کامل کنید:</p> <table border="1" data-bbox="287 1736 1268 1960"> <thead> <tr> <th>ویژگی‌ها</th> <th>انواع قدرت اجتماعی</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(الف)</td> <td>قدرت سخت</td> </tr> <tr> <td>با کمک ابزارهایی، مانند رسانه اعمال می‌شود.</td> <td>(ب)</td> </tr> <tr> <td>مطابق یک نظام عقیدتی و ارزشی صحیح اعمال می‌شود.</td> <td>(پ)</td> </tr> <tr> <td>بر مدار خواست و اراده کسانی هست که قدرت بر آن‌ها اعمال می‌شود.</td> <td>(ت)</td> </tr> </tbody> </table>			ویژگی‌ها	انواع قدرت اجتماعی	(الف)	قدرت سخت	با کمک ابزارهایی، مانند رسانه اعمال می‌شود.	(ب)	مطابق یک نظام عقیدتی و ارزشی صحیح اعمال می‌شود.	(پ)	بر مدار خواست و اراده کسانی هست که قدرت بر آن‌ها اعمال می‌شود.	(ت)	۵
ویژگی‌ها	انواع قدرت اجتماعی													
(الف)	قدرت سخت													
با کمک ابزارهایی، مانند رسانه اعمال می‌شود.	(ب)													
مطابق یک نظام عقیدتی و ارزشی صحیح اعمال می‌شود.	(پ)													
بر مدار خواست و اراده کسانی هست که قدرت بر آن‌ها اعمال می‌شود.	(ت)													
۰/۵	<p>هر عبارت به کدام‌یک از انواع تفاوت و نابرابری اشاره دارد؟</p> <p>(الف) تفاوت در رنگ پوست و جنسیت (.....)</p> <p>(ب) نابرابری در قدرت سیاسی و ثروت (.....)</p>			۶										

کهنه	kheilisabz.com	زمان آزمون: ۸۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	جامعه‌شناسی (۳)												
نمره	نوبت دوم پایه دوازدهم - نهایی خرداد ۱۴۰۰		آزمون شماره ۹													
۰/۵	<p>هر عبارت، کدام رویکرد جامعه‌شناسی و نوع هویت را نشان می‌دهد؟ الف) به دنبال ملاک‌هایی برای داوری علمی درباره ارزش‌ها و هنجارهاست. (.....) ب) ملی‌گرایی و وطن‌دوستی، مشخصه اصلی آن است. (.....)</p>															
۰/۵	<p>هر عبارت به کدام‌یک از انواع مدینه‌های فارابی اشاره دارد؟ الف) علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد، اما علمی که از ارزش‌ها و آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد. (.....) ب) مردم حقیقت و عدالت را می‌شناسند یا امکان شناخت آن را دارند، اما براساس آن عمل نمی‌کنند. (.....)</p>															
۰/۵	<p>هر عبارت، کدام‌یک از انواع عقل در معنای خاص را نشان می‌دهد؟ الف) قانون علیت در فلسفه با این عقل شناخته می‌شود. (.....) ب) علوم انسانی و علوم اجتماعی را پدید می‌آورد. (.....)</p>															
۱	<p>هر عبارت با کدام مفهوم ارتباط دارد؟ (یک مورد اضافی است.)</p> <table border="1" data-bbox="319 739 1308 996"> <thead> <tr> <th data-bbox="319 739 550 784">مفاهیم</th> <th data-bbox="550 739 1308 784">عبارات</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="319 784 550 828">۱) تبیین</td> <td data-bbox="550 784 1308 828">الف) علت تعاریف متفاوت جهان اجتماعی از دانش علمی</td> </tr> <tr> <td data-bbox="319 828 550 873">۲) همراهی همدلانه</td> <td data-bbox="550 828 1308 873">ب) بیان چرایی یک پدیده</td> </tr> <tr> <td data-bbox="319 873 550 918">۳) تفسیر</td> <td data-bbox="550 873 1308 918">پ) نگاه کردن به مسائل جوانان از منظر خودشان و تلاش برای فهم آنها</td> </tr> <tr> <td data-bbox="319 918 550 963">۴) هویت فرهنگی</td> <td data-bbox="550 918 1308 963">ت) دانش محلی (اینجایی و اکنونی)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="319 963 550 1008">۵) قواعد اجتماعی</td> <td data-bbox="550 963 1308 1008"></td> </tr> </tbody> </table>				مفاهیم	عبارات	۱) تبیین	الف) علت تعاریف متفاوت جهان اجتماعی از دانش علمی	۲) همراهی همدلانه	ب) بیان چرایی یک پدیده	۳) تفسیر	پ) نگاه کردن به مسائل جوانان از منظر خودشان و تلاش برای فهم آنها	۴) هویت فرهنگی	ت) دانش محلی (اینجایی و اکنونی)	۵) قواعد اجتماعی	
مفاهیم	عبارات															
۱) تبیین	الف) علت تعاریف متفاوت جهان اجتماعی از دانش علمی															
۲) همراهی همدلانه	ب) بیان چرایی یک پدیده															
۳) تفسیر	پ) نگاه کردن به مسائل جوانان از منظر خودشان و تلاش برای فهم آنها															
۴) هویت فرهنگی	ت) دانش محلی (اینجایی و اکنونی)															
۵) قواعد اجتماعی																
۱	<p>به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.</p>															
۱	<p>۱۱ نظریه پردازان کنش اجتماعی، زندگی اجتماعی انسان را چگونه مطالعه می‌کنند؟</p>															
۱	<p>۱۲ در سلطه هژمونیک از چه ابزارهایی و برای رسیدن به کدام اهداف استفاده می‌شود؟</p>															
۱	<p>۱۳ چه عاملی جامعه‌شناسی را به داوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آنها می‌کشاند؟</p>															
۱	<p>۱۴ رویکرد الگوی مطلوب قرآنی به تکثر و تنوع نژادی، زبانی و قومی چیست؟</p>															
۱	<p>۱۵ علم مدنی فارابی از همه ظرفیت‌های علوم اجتماعی برخوردار است، دو مورد از ویژگی‌های آن را بنویسید.</p>															
۱	<p>۱۶ دو مورد از نتایج تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی مدرن را بنویسید.</p>															
۲۰	جمع نمرات		موفق باشید													

پاسخنامه تشریحی

آزمون شماره ۱ (نوبت اول)

۱- الف) ص

ب) غ ← دانش عمومی گسترده‌ترین بخش از ذخیره دانشی ما را تشکیل می‌دهد.

۲- الف) دانش عمومی (ب) دانش علمی

۳- الف) ۳ ← دانش عمومی (ب) ۴ ← دنیوی

پ) ۱ ← دانش علمی (ت) ۲ ← عقلانی و وحیانی

۴- گزینه «۳»

۵- اعضای جامعه تلاش می‌کنند تا این تعارضات را حل کنند، حل تعارضات گاه با دست‌برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر و گاه با طرح ایده‌های جدید انجام می‌شود.

۶- کسی که دارای دانش علمی است: اولاً به درک عمیقی از دانش عمومی و ذخایر علمی محیط خود می‌رسد، ثانیاً آسیب‌ها و اشکالاتی را که در دانش عمومی و ذخایر علمی راه پیدا کرده باشد، شناسایی می‌کند، ثالثاً قدرت حراست و دفاع از حقایق موجود در دانش عمومی را پیدا می‌کند.

۷- الف) غ ← قدرت پیش‌بینی علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از پیچیدگی بیشتری برخوردار است.

ب) ص

۸- الف) آگاهانه و ارادی بودن (ب) علوم طبیعی

۹- گزینه «۴»

۱۰- علوم اجتماعی، کنش اجتماعی و پیامدهای آن، یعنی پدیده‌های اجتماعی را مطالعه می‌کنند.

۱۱- علوم اجتماعی آگاهی‌های عمیقی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری برای انسان‌ها فراهم می‌کنند. علوم اجتماعی به شناخت شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی کمک می‌کنند، به همین دلیل نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردارند.

۱۲- الف) ص (ب) ص

۱۳- الف) پویایی (ب) یکسان‌انگاری طبیعت و جامعه

۱۴- گزینه «۱»

۱۵- نظام اجتماعی همانند یک موجود زنده تلاش می‌کند با تغییر در خود و محیط نیازهای خود را تأمین کند و خود را در بلندمدت حفظ نماید.

۱۶- الف) نظام اجتماعی همانند یک موجود زنده تلاش می‌کند با تغییر در خود و محیط، نیازهای خود را تأمین کند و خود را در بلندمدت حفظ نماید، تهی کردن روزافزون منابع غیرقابل تجدید ← تغییراتی است که در محیط ایجاد می‌کند، رشد جمعیت ← تغییراتی است که در خود ایجاد می‌کند.

ب) انسان در دیدگاه تبیینی صرفاً یک موجود طبیعی پیچیده‌تر از سایر موجودات طبیعی است و این جامعه‌شناسان، انسان را مغلوب جامعه ساختند، در حالی که می‌خواستند انسان را بر جامعه مسلط کنند.

۱۷- الف) غ ← الزامات و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی وابسته به اراده افراد نیست.

ب) ص

۱۸- الف) قفس آهنین (ب) اخلاق‌گریزی

۱۹- تحلیل‌های تبیینی با بی‌توجهی به فهم خاصی که افراد از رفتارهای خود دارند صرفاً درصد شناسایی عوامل بیرونی و مشاهده‌پذیر رفتار آنان است.

۲۰- الف) سبب می‌شود افراد بدون آن‌که بدانند این نظم برای تحقق چه ارزش‌ها و آرمان‌هایی است، آن را رعایت کنند. ماکس وبر از سلطه چنین نظمی که گویا هدفی

جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد، به قفس آهنین تعبیر می‌کند. (ب) سقوط ارزش‌ها: بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد تبیینی (که تنها روش‌های تجربی را معتبر می‌دانند) قابل توضیح و تفسیر نیستند و رویکرد تبیینی با انکار این ارزش‌ها دچار اخلاق‌گریزی می‌شود. مانند: بزرگ‌ترین کشتار جهان در دو جنگ جهانی اول و دوم، فجیع‌ترین کشتار بشر در هیروشیما و ناکازاکی ...

۲۱- الف) غ ← تأکید بر تفاوت و تنوع معانی پدیده‌های اجتماعی، به معنای نادیده گرفتن اشتراکات در جوامع انسانی نیست.

ب) ص

۲۲- الف) تفهّم (ب) قوم‌نگاری

۲۳- الف) برای پی‌بردن به هدف کنش ← باید به ذهن کنشگر راه پیدا کنیم.

برای فهمیدن دلالت‌های کنش ← باید به زمینه فرهنگی که کنشگر در آن عمل می‌کند، رجوع کنیم.

ب) فعالیت‌ها و خلاقیت کنشگران موجب پیدایش معانی گوناگون و در نتیجه آن پدیدآمدن خرده‌فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف درون هر جهان اجتماعی می‌شود.

۲۴- الف) خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی موجب پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود و جهان‌های اجتماعی مختلف معانی ذهنی و فرهنگی متفاوتی پدید می‌آورند. مانند: لباس و ظاهر زیبا در فرهنگی بر جایگاه والا دلالت نمی‌کند.

ب) این روش‌ها در مقابل روش‌های کمی که در جامعه‌شناسی تبیینی به کار می‌روند، قرار می‌گیرند و به نام روش‌های کیفی شناخته می‌شوند.

قوم‌نگاری: پژوهشگر برای مدتی با قومی که قصد تحقیق درباره آن‌ها را دارد، زندگی می‌کند تا کنش‌ها و فرهنگ آنان را تجربه کند و بهتر بشناسد.

مطالعه موردی: اگر محققى بخواهد تمامی ابعاد یک پدیده خاص مثلاً یک فرد، یک نهاد اجتماعی یا یک فرهنگ را مطالعه کند و عمق پنهان و منحصر به فرد آن را نشان دهد، از این روش کیفی استفاده می‌کند.

۱۱- نظریه‌پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معناداری را مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا، مطالعه می‌کنند. ویژگی‌های دیگر کنش، یعنی اراده و ارزش را مهم می‌دانند، ولی آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند.

۱۲- از شیوه‌ها و ابزارهای فرهنگی، مانند هنر و رسانه برای مهندسی رضایت عمومی و توجیه برتری جویی خود استفاده می‌کند.

۱۳- فاصله میان وضع موجود و وضع مطلوب جهان اجتماعی جامعه‌شناسی را به دآوری درباره ارزش‌ها و انتقاد از آن‌ها می‌کشاند.

۱۴- رویکرد الگوی مطلوب قرآنی تکثر و تنوع نژادی، زبانی و قومی را مانع وحدت و همدلی نمی‌داند، بلکه انسان‌ها را به منشأ وحدت رهنمون می‌سازد.

۱۵- (۱) به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع مختلف می‌پردازد.
 (۲) به تبیین، یعنی علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن‌ها می‌پردازد.

(۳) دربارهٔ هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع مختلف دآوری علمی می‌کند و رویکرد انتقادی به جامعه خود و دیگر جوامع دارد.

(۴) دربارهٔ هنجارها، نحوه رفتار و سبک زندگی کنشگران سخن می‌گوید و باید‌ها و نباید‌هایی برای زندگی اجتماعی تجویز می‌کند. (ذکر دو مورد از چهار مورد)

۱۶- تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی مدرن می‌تواند زمینه طرح نظریات جدید را فراهم آورد و در عین حال به متفکران مسلمان امکان می‌دهد که علوم اجتماعی جهان اسلام را گسترش دهند و علاوه بر توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام، مسائل جامعه جهانی را هم تحلیل کنند و برای برون‌رفت از بحران‌هایی، مانند بحران آگاهی و بحران معنا، راه‌حل ارائه دهند. (ذکر دو مورد)

آزمون شماره ۹ (نوبت دوم)

- ۱- الف ← ص
 پ ← غ
 ۲- الف ← مشروعیت - مقبولیت
 پ ← همانندسازی - مدرن
 ث ← فقه شیعه
 ۳- الف) دانش عمومی
 پ) مخالفین قشربندی اجتماعی
 ث) عقل تفسیری
 ب) دین‌مداری - دنیامداری
 ت) سیاست هویت
 ج) علم فقه
 ۴- الف ← همسو با هویت فرهنگی خودمان و ناظر به حل مسائل جامعه ما باشد.
 دغدغه کشف واقعیت و تشخیص درست و غلط را داشته باشد. (ذکر یک مورد)
 ب ← جامعه‌شناسان برای شناخت نظم از امور آشنا و مأنوس آشنایی‌زدایی می‌کنند.
 پ ← روش‌های کیفی
 ت ← دولت نیازهای ضروری همه افراد، مانند خوراک، پوشاک و مسکن را تأمین کند یا از ثروتمندان مالیات بگیرد و از آن برای رفع فقر در جامعه استفاده کند. (ذکر یک مورد)
 ث ← الگوی تعارف در مقابل الگوی تنازع قرار دارد.
 ج ← علم به نفس - علم توحید - علم به مبدأ و معاد از نافع‌ترین علوم هستند. (ذکر یک مورد)
 چ ← مردم در این جامعه از طریق مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان در تحقق‌بخشیدن به نظام مطلوب در عصر غیبت مشارکت می‌کنند.
 ۵- الف ← با کمک ابزار نظامی (خشن، با زور، آشکار) اعمال می‌شود. (ذکر یک مورد کافی است).
 ب ← قدرت نرم
 پ ← مشروعیت قدرت
 ت ← مقبولیت
 ۶- الف ← تفاوت‌های اسمی
 ب ← نابرابری اجتماعی
 ۷- الف ← جامعه‌شناسی انتقادی
 ب ← ناسیونالیسم
 ۸- الف ← مدینه جاهله
 ب ← مدینه فاسقه
 ۹- الف ← عقل نظری
 ب ← عقل عملی
 ۱۰- الف ← ۴
 ب ← ۱
 پ ← ۲
 ت ← ۳

درس نامه توپ برای شب امتحان

در این صورت قبل از انجام دادن هر کاری فکر می‌کنیم و متوجه می‌شویم که در این کنش‌ها، آگاهی‌هایی هست که به سبب عادت، از نظر ما پنهان بوده است.

تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی

گاهی در جامعه میان دانش عمومی و دانش علمی، تعارض‌هایی پدید می‌آید. اعضای جامعه، برای حل این تعارض‌ها، تلاش‌هایی می‌کنند و این تعارض‌ها به دو صورت حل می‌شوند:

۱ با دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخش دیگر

۲ با طرح ایده‌های جدید

در جهان متجدد: براساس هویت دنیوی خود، دانش علمی را محدود و منحصر به دانش تجربی می‌دانست و سایر علوم عقلانی و وحیانی را از دایره علم بیرون می‌راند.

در جوامع دیگر: اگر رویکرد جهان متجدد، در این جوامع که علوم عقلانی و وحیانی را نیز معتبر می‌دانند، رسوخ کند، تعارضاتی را در ذخیره دانشی آن جوامع پدید می‌آورد و در ضمن شرایطی، ارتباط دوسویه و روبه‌رشد دانش عمومی و دانش علمی گسسته می‌شود. در نتیجه ← دانش علمی، از رشد و رونق لازم باز می‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد.

ابده علوم انسانی و علوم اجتماعی بومی (اسلامی و ایرانی) در کشور ما در ارتباط با چنین مشکلاتی مطرح شده است، ما دانشی می‌خواهیم که:

- همسو با هویت فرهنگی خودمان باشد؛

- ناظر به حل مسائل جامعه ما باشد؛

- دغدغه کشف واقعیت و تشخیص درست و غلط را داشته باشد.

وقتی درباره موضوعی دانش علمی قابل توجه فراهم می‌شود ← علم ویژه شکل می‌گیرد.

نظریات متفاوت در ارتباط با رابطه میان دانش عمومی و دانش علمی

دیدگاه (۲)	دیدگاه (۱)
<p>- با رویکرد اول تقابل دارد.</p> <p>- همه دانش‌ها را دانش حاصل از زندگی می‌داند.</p> <p>- دانش‌ها نه کشف و بازخوانی واقعیت بلکه بازسازی واقعیت هستند.</p> <p>- دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی می‌داند.</p> <p>- در برخی از نحله‌های این دیدگاه، مرز دانش علمی و دانش عمومی فرومی‌باشد.</p>	<p>- تفاوت دانش علمی با دانش عمومی در روش آن‌هاست.</p> <p>- دانش علمی تنها از راه حس و تجربه به دست می‌آید.</p> <p>- دانش علمی تجربی تنها راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است.</p> <p>- دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند.</p> <p>- دانش عمومی: دانش حاصل از زندگی است ← از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید.</p> <p>- دانش عمومی در مقابل دانش علمی از ارزش ناچیزی برخوردار است.</p>

درس: ذخیره دانشی

مقدمه

ما انسان‌ها که متولد می‌شویم، اول فقط می‌شویم، بعد کم‌کم می‌بینیم. بعد با کلمات آشنا می‌شویم و شروع می‌کنیم به حرف زدن. با حرف زدن، راه پیمایی برای شناخت دنیای اطرافمون باز می‌شه. می‌تونیم با بقیه ارتباط بگیریم و از چیزایی که اونا می‌دونن، استفاده کنیم. بعد وارد مدرسه می‌شویم و بعد دانشگاه و ... می‌بینیم که تو هر دوره، با روش‌های مختلف، چیزایی رایج به فودمون و اطرافمون یاد می‌گیریم.

پس؛ هر آن‌چه افراد از تجربه‌های فردی و اجتماعی خود، مطالعات مدرسه‌ای، دانشگاهی و ... می‌آموزند، ذخیره آگاهی یا ذخیره دانشی آن‌ها را تشکیل می‌دهد.

هر فرد، گروه، قوم، جامعه و امتی یک ذخیره دانشی دارد که راهنمای زندگی آن‌ها است.

از دیده‌ها، شنیده‌ها و خواننده‌هایش فراتر می‌رود.

معنای پدیده‌های اطراف خود را درک می‌کند.

به آگاهی گسترده‌تر و عمیق‌تری از عالم و آدم می‌رسد.

انسان، با تفکر و تعقل

ذخیره دانشی

ویژگی دانش عمومی	ویژگی دانش علمی
- اگر این دانش نباشد زندگی اجتماعی ما مختل می‌شود و جهان اجتماعی فرومی‌پاشد.	- دانشی عمیق و دقیق است که به آموخته‌های اولیه انسان مربوط می‌شود.
- این نوع دانش همان دانش همگانی یا دانش عمومی است.	- این نوع دانش حاصل تأمل، خردورزی و کاوش‌های عقلی نسبت به دانش عمومی و سایر ذخایر علمی جامعه است.
- دانشی است که انسان‌ها با ورود به جهان اجتماعی آن را کسب می‌کنند و در زندگی اجتماعی خود با دیگران به آن نیاز دارند.	- کسی که دارای این نوع دانش است: اولاً به درک عمیقی از دانش عمومی و ذخایر علمی محیط خود می‌رسد.
- این نوع دانش، دانشی لازم برای تک‌تک کنش‌هایمان است.	- ثانیاً آسیب‌ها و اشکالاتی را که در دانش عمومی و ذخایر علمی راه پیدا کرده باشد، شناسایی می‌کند.
- گسترده‌ترین بخش از ذخیره دانشی ما را تشکیل می‌دهد.	- ثالثاً قدرت دفاع از حقایق موجود در شناخت عمومی را پیدا می‌کند.
- انسان‌ها از این نوع دانش استفاده بیشتری می‌کنند اما کم‌تر به آن می‌اندیشند.	- این دانش در تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی نیز رشد و توسعه پیدا می‌کند؛ یعنی هر وقت در جامعه مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه لازم برای پیدایش و رشد دانش علمی نسبت به آن مسئله نیز فراهم می‌شود.
- این نوع دانش به اندازه هوا برای بدن انسان لازم و ضروری است ولی اغلب از آن غافلیم.	- افرادی که شناخت علمی نسبت به دانش عمومی دارند، به شناخت دقیق علمی این مشکلات می‌پردازند و می‌کوشند تا راهکارهای صحیح برای حل آن‌ها را شناسایی کنند.
- این نوع دانش را هنگام تعامل با یکدیگر استفاده می‌کنیم.	

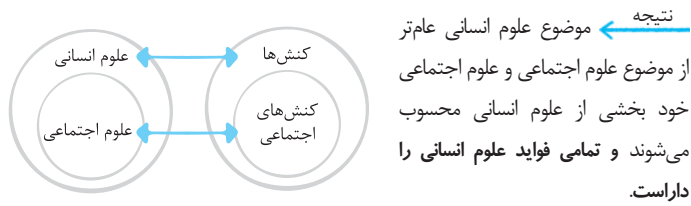
مثال ویژگی دانش عمومی: اگر به کنش‌های روزمره خود مثل: راه رفتن، احوال‌پرسی و ... توجه کنیم، شاید در نگاه اول گمان کنیم بدون آگاهی و دانش انجام می‌شوند اما این‌گونه نیست. این مسئله زمانی مشخص می‌شود که مثلاً به یک میهمانی دعوت شویم؛

- گروه اول جامعه‌شناسی خرد را مطالعه می‌کنند (پدیده‌های اجتماعی خرد) و گروه دوم جامعه‌شناسی کلان را مطالعه می‌کنند (پدیده‌های کلان) که هر دو مکمل یکدیگرند. علم جامعه‌شناسی با توجه به دوری و نزدیکی طبیعت دارای سه رویکرد اصلی در تاریخ تحولاتش است: تبیینی، تفسیری، انتقادی.

نکته

- علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن، یعنی پدیده‌های اجتماعی را مطالعه می‌کند.
- برای شناخت ابعاد و انواع مختلف کنش اجتماعی، شاخه‌ها و دانش‌های اجتماعی متفاوتی مانند اقتصاد، حقوق، سیاست، تاریخ، باستان‌شناسی، جامعه‌شناسی و ... به وجود می‌آید.
- علوم انسانی، کنش‌های انسانی و پیامدهای آن را مطالعه می‌کنند.
- علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن را مطالعه می‌کنند.

نکته برخی علوم انسانی در زمره علوم اجتماعی نیستند، مانند: روان‌شناسی نمونه‌ای از علوم انسانی و جامعه‌شناسی نمونه‌ای از علوم اجتماعی‌اند.
- برخی علوم انسانی و علوم اجتماعی را یکی می‌دانند.

- برخی دیگر موضوع علوم انسانی و علوم اجتماعی را همان امور انسانی و یکسان می‌دانند، ولی روش آن دو را متفاوت می‌دانند، این دسته روش علوم اجتماعی را همان روش علوم طبیعی یعنی روش تجربی می‌دانند **ولی** ← روش علوم انسانی را روش‌های غیرتجربی می‌دانند.
مقایسه موضوع علوم

موضوع علوم طبیعی	موضوع علوم انسانی	موضوع علوم اجتماعی	موضوع فلسفه
پدیده‌های طبیعی	کنش‌های انسانی و پیامدهای آن	کنش اجتماعی و پیامدهای آن	اصل وجود

نکته علوم ابزاری: علوم طبیعی را به دلیل این‌که ابزار تسلط انسان بر طبیعت و ابزار رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعی‌اند، علوم ابزاری می‌گویند.

علوم تفهیمی: علوم انسانی به دلیل این‌که به فهم معانی کنش‌های انسان‌ها می‌پردازند، علوم تفهیمی نامیده می‌شوند.

علوم انتقادی: به علوم انسانی به دلیل این‌که به انتقاد از کنش‌های ناپسند آدمیان می‌پردازد، علوم انتقادی گفته می‌شود.

درس ۳: نظم اجتماعی

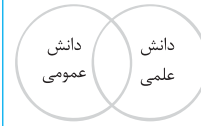
مقدمه

بپه‌ها تو این درس می‌فویایم رابع به نظم و قواعد اجتماعی و ساختار اجتماعی و نظام اجتماعی صحبت کنیم؛ هم‌پنین در مورد جامعه‌شناسی تبیینی، یکم بیشتر بحث می‌کنیم؛ پون در مورد این موارد فیلی مطالعه کرده. کارمونو با به مثال شروع می‌کنیم؛ فرض کنید به روز بلیط گرفتین و رفتین استادیوم؛ هتماً به سری بی نظمی‌ها رو می‌بینید؛ مثلاً زباله‌ها، ترافیک سنگین و ...

دافل استادیوم هم رفتارهای نابه‌هنجار برپی تماشاگران رو می‌بینین. اما نکته مهم این‌جاست که با این که بی نظمی، بیشتر به چشم می‌آید، اما نظم هم هست، هر چند که کم‌تر دیده می‌شه؛ پون بهوش عادت کردیم. مثلاً وسایل نقلیه عمومی، مرتب میان و میرن، پلیس همه با هست، بازی سر ساعت شروع می‌شه و ... توی زندگی روزمره هم همین‌طوره؛ مثلاً با این‌که بیشتر دانش‌آموزان، سر وقت به مدرسه میان ولی آگه کسی دیر بیاد، بیشتر به چشم می‌آید.

دیدگاه (۳)

- دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود.
- دانش فراتجربی را نیز شامل می‌شود.
- دانش عمومی، دانش غیرموقوت و نامعتبر نیست، بلکه کم و بیش در آن دانش‌های حقیقی و صحیح نیز وجود دارد.
- دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است.
- دانش علمی ضمن ریشه‌داشتن در دانش عمومی، امکان انتقاد از دانش عمومی و تصحیح آن را دارد ← رابطه متقابل دارند ← بر یکدیگر اثر گذاشته و از هم اثر می‌پذیرند و به مرور متناسب می‌شوند ← هر دانش علمی با هر دانش عمومی سازگار نیست.

درس ۲: علوم اجتماعی

مقدمه

تا قبل از او مدرن معلم به کلاس، ممکنه شما کارهای مختلفی انجام بدین، مثل مطالعه، صحبت با دوستون و ... اما به مضن ورود معلم به کلاس، رفتار تون تغییر میکنه. بعد حالا تو همین کلاس آگه هشنی چیزی بگیرین، باز رفتار تون مثل کلاس درس نیست. از این‌جا متوجه می‌شیم که با این‌که کلاس درس، آموزشی مثل میز و صندلی و فود شما! داره، ولی فودش، واقعیتی بیش از اجزاست و تأثیر محسوس داره. توی همه اجتماعات مثل مله و خانواده و شهر و ... این قضیه قابل مشاهده است. ضمناً می‌تونیم تأثیر کنش‌های فودمونو بر ایبار و تغییر و تراوم این اجتماعات ببینیم.

○ مطالعه علمی اجتماعات بشری، به شکل‌گیری علوم اجتماعی منجر شد.
علوم اجتماعی، به دانش‌هایی گفته می‌شود که اجتماعات انسانی و چگونگی اثرگذاری آن‌ها بر کنش‌ها و شیوه زندگی ما و هم‌چنین اثرپذیری آن‌ها از کنش‌ها و شیوه زندگی ما را به روش علمی مطالعه می‌کند.

علوم اجتماعی

فواید علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی

- با مقایسه علوم طبیعی و علوم اجتماعی درمی‌یابیم که علوم طبیعی، جهان طبیعی و پدیده‌های آن را مطالعه می‌کند.
- علوم طبیعی با شناخت طبیعت و قوانین آن، قدرت پیش‌بینی و پیشگیری حوادث طبیعی را برای انسان فراهم می‌آورد و به او در استفاده از طبیعت کمک می‌کند.
- علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن‌ها ابزار بهره‌مندی انسان از طبیعت و وسیله غلبه او بر محدودیت‌های طبیعی‌اند.
- علوم اجتماعی نیز با شناسایی کنش‌های اجتماعی انسان‌ها، قدرت پیش‌بینی نسبت به آثار و پیامدهای فعالیت‌های اجتماعی را پدید می‌آورند.
- قدرت پیش‌بینی علوم اجتماعی به دلیل آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های انسانی و تنوع آن‌ها، از پیچیدگی بیشتری نسبت به علوم طبیعی برخوردار است.
- دانشمندان علوم اجتماعی در پی یافتن نظم و قواعد جهان اجتماعی هستند.
- علوم اجتماعی می‌تواند زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف را از یکدیگر فراهم کند و به افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها کمک کند.
- در علوم اجتماعی ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای زندگی اجتماعی و امکان انتقاد و اصلاح آن‌ها نیز وجود دارد.
- علوم اجتماعی با داوری و انتقاد درباره کنش‌های اجتماعی، فرصت واکنش و موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌آورد.
- علوم اجتماعی، به شناخت شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی کمک می‌کند. به همین دلیل ← علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردار است.

ویژگی‌ها و رویکردهای جامعه‌شناسی

- یکی از رشته‌های علوم اجتماعی است.
- به اعتقاد برخی، علم شناخت «کنش اجتماعی» و به اعتقاد بعضی دیگر علم شناخت «ساختار اجتماعی» می‌باشد.

ویژگی‌ها	موضوع
<ul style="list-style-type: none"> - جامعه همچون طبیعت است. - دستاوردی انسانی نیست. - با قوانین به استحکام قوانین طبیعت اداره می‌شود. - برای شناسایی آن صرفاً استفاده از دانش‌های ابزاری امکان‌پذیر است. - صرفاً یک پدیده طبیعی پیچیده است. - تفاوت میان جوامع، تفاوتی کمی است. - برخی جوامع از برخی دیگر پیچیده‌ترند. - پیشرفته‌ترند ← در رفع نیازهای خود توانمندترند. - همه جوامع مسیر یکسانی به سوی پیشرفت طی می‌کنند و از جوامع ساده به پیچیده تبدیل می‌شوند. 	<p>پایامد رویکرد جامعه‌شناسی تبیینی به جامعه</p>
<p>اواسط قرن ۲۰ سبب شد که تصور عمل‌کردن جامعه همانند یک ماشین پیچیده و پیشرفته مورد توجه عده‌ای از جامعه‌شناسان آمریکایی قرار گیرد.</p>	<p>مصدق</p>
<ul style="list-style-type: none"> - انسان‌ها را به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی تقلیل می‌دهد. - جامعه برخلاف طبیعت محصول و مخلوق کنش‌های انسان‌ها است و بود و نبود آن وابسته به انسان است. - جامعه‌شناسان تبیینی که می‌خواستند انسان را بر جامعه مسلط کنند، او را مغلوب جامعه ساختند. - انسان صرفاً یک موجود طبیعی و پیچیده‌تر از سایر موجودات طبیعی دانسته می‌شود. - افراد جامعه براساس نوعی قرارداد، قواعد و مقرراتی را می‌پذیرند، این قواعد نفع افراد را تأمین می‌کنند. - قواعد، انسان‌ها را از گزند در امان می‌دارد. - جلب مقبولیت در این‌گونه جوامع، بیشتر براساس تطمیع و تهدید و اجبار می‌باشد. 	<p>پایامد رویکرد جامعه‌شناسی تبیینی به انسان</p>

نکات کلیدی

انسان مانند موجودات طبیعی ویژگی‌های مادی و حسی دارد در نتیجه ← در برخی موارد بر زندگی انسان‌ها و موجودات طبیعی، قوانین مشترک حاکم است ← ولی بین انسان‌ها و موجودات طبیعی تفاوت‌های بنیادی وجود دارد.

جامعه‌شناسان تبیینی، نظم اجتماعی را بیشتر براساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهند.

انسان‌ها می‌توانند جوامع و تاریخ‌های گوناگونی را پدید آورند.

طبیعت بیرون و مستقل از ما است. ما آن را پدید نیآورده‌ایم و قبل از ما وجود داشته است، تلاش ما برای شناخت قوانین طبیعت به هیچ وجه این قوانین را تغییر نمی‌دهد. ما فقط می‌توانیم این قوانین را بشناسیم ← تا جایی که قوانین طبیعی به ما اجازه می‌دهند ← در طبیعت و پدیده‌هایی مانند ماشین و بدن که براساس قوانین طبیعی عمل می‌کنند، تغییراتی ایجاد نماییم و آن پدیده‌ها را کنترل کنیم.

نکته: جامعه‌شناسی تبیینی همان رویکرد پوزیتیویستی به معنی وحدت روش علوم است، یعنی در همه دانش‌های علمی روش مطالعه یکسان است و آن روش تجربی است.

- آگوست کنت بنیان‌گذار جامعه‌شناسی تبیینی است. ابتدا نام فیزیک اجتماعی را برای این رشته برگزید.

جامعه‌شناسی تبیینی		
موضوع	روش	هدف
پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند.	حس و تجربه (نگاه از بیرون) نتیجه ← جامعه‌شناسی در گروه دانش‌های ابزاری و تجربی قرار می‌گیرد.	پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی

نکته: تبیین به معنای دانشی جهان‌شمول و همه‌جایی و همیشگی است.

ویژگی‌های پدیده اجتماعی	پدیده اجتماعی
<ul style="list-style-type: none"> - نمی‌توانیم نظم را مشاهده کنیم. - به نظم عادت کردیم. - جامعه‌شناسان برای شناختن نظم از امور آشنا و مأنوس، آشنایی‌زدایی می‌کنند؛ یعنی: - از دید یک فرد غریبه به موضوعات آشنا و روزمره اطراف خود نگاه می‌کنند؛ در نتیجه: ۱- در کنار بی‌نظمی، نظم را می‌شناسند. ۲- نظم‌های پنهان و شگفت‌انگیز را کشف می‌کنند. - به معنای قرارگرفتن هر پدیده در جای خود است. - پیش‌بینی رفتار دیگران و همکاری با آن‌ها را امکان‌پذیر می‌سازد. - توقعات و انتظارات از دیگران را مشخص می‌کند. - در نتیجه قواعدی است که ما انسان‌ها برای زندگی کردن پذیرفته‌ایم. 	<p>نظم</p>

ساختار اجتماعی	نظام اجتماعی
<ul style="list-style-type: none"> - ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی است. - چگونگی رابطه و پیوند میان پدیده‌های مختلف است. - در گروه‌های رسمی مانند سازمان‌ها بهتر می‌توان دید. - حقوق و تکالیف مربوط به هر نقش چگونگی روابط میان اعضا را مشخص می‌کند. - مانند خودرویی است که در یک جا پارک شده است. 	<ul style="list-style-type: none"> - با نظم در ارتباط است. - یک ساختار اجتماعی پویا است. - پویابودن نظام اجتماعی به این معنا است که: - هم می‌تواند در خود تغییراتی به وجود آورد و هم می‌تواند در محیط خود تغییراتی ایجاد کند. - همانند یک موجود زنده تلاش می‌کند با تغییر در خود و محیط نیازهای خود را تأمین کند و خود را در بلندمدت حفظ نماید. - مثل خودرویی در حال حرکت است. مصادیق: - برداشت روزافزون از منابع تجدیدنپذیر ← تغییراتی است که یک نظام اجتماعی در محیط ایجاد می‌کند. - رشد جمعیت ← تغییراتی است که یک نظام اجتماعی در خود ایجاد می‌کند.

جامعه‌شناسی تبیینی

تبیین تجربی

منظور از **تبیین**، بیان چرایی یک پدیده یا نشان‌دادن علت ایجاد یا زوال آن است. در تبیین، پدیده‌هایی که قبلاً مستقل از هم به نظر می‌رسیدند، در ارتباط با یکدیگر قرار می‌گیرند و میان پدیده‌هایی که پیش‌تر در ارتباط با هم دیده می‌شده‌اند، روابط جدیدی طرح می‌شود.

مثال: رکود اقتصادی باعث می‌شود بیکاری در جامعه افزایش یابد.

- در اوایل قرن نوزدهم، با محدود دانستن دانش علمی به دانش تجربی، صرفاً تبیین‌های تجربی به رسمیت شناخته می‌شد؛ یعنی تنها بیان آن دسته از روابط علت و معلولی میان پدیده‌ها، دانش علمی و معتبر محسوب می‌شد که با حس و تجربه مشاهده‌پذیر باشد؛ زیرا چنین می‌پنداشتند که دانش علمی تنها از راه حس به دست می‌آید. **از این‌رو** ← جامعه‌شناسی در آغاز شکل‌گیری خود سعی کرد به علوم طبیعی به ویژه علم فیزیک نزدیک شود.

علوم طبیعی و علوم اجتماعی

در رویکرد تبیینی، پدیده‌های اجتماعی مانند پدیده‌های طبیعی و جامعه همانند طبیعت در نظر گرفته می‌شود. بنابراین روش مطالعه آن‌ها نیز یکسان انگاشته می‌شود.

موفقیت‌های دانشمندان علوم طبیعی، باعث شد جامعه‌شناسان علاقه‌مند شوند تا شباهت‌های جامعه و پدیده‌هایی همچون ماشین و بدن انسان را برجسته کنند و نظم جامعه را همانند نظم میان اعضای بدن یا اجزای ماشین بدانند.